

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 02/28/2002
Spisová značka: 25 Cdo 766/2000
ECLI: ECLI:CZ:NS:2002:25.CDO.766.2000.1
Typ rozhodnutí: ROZSUDEK
Heslo:
Dotčené předpisy: § 420 předpisu č. 40/1964Sb.
 § 438 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.
Kategorie rozhodnutí: C

25 Cdo 766/2000

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Vojtka a soudkyň JUDr. Marty Škárové a JUDr. Olgy Puškinové v právní věci žalobce V. T., zastoupeného advokátkou, proti žalovaným 1) L. Č. R. s. p., zastoupeným advokátem, a 2) E. P. s. r. o., o 27.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Českém Krumlově pod sp. zn. 4 C 120/96, o dovolání prvního žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. srpna 1999, č. j. 7 Co 874/99-93, takto:

Rozsudek krajského soudu ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že první žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 27.000,- Kč s příslušenstvím společně a nerozdílně s druhou žalovanou, a ve výrocích o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi žalobcem a prvním žalovaným a vůči státu, se zrušuje a věc se vrací v tomto rozsahu Krajskému soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Českém Krumlově rozsudkem ze dne 10. 12. 1998, č. j. 4 C 120/96-53, uložil druhé žalované, aby zaplatila žalobci částku 27.000,- Kč s příslušenstvím, žalobu na zaplacení částky 27.000,- Kč s příslušenstvím proti prvnímu žalovanému zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že žalobce je vlastníkem pozemkové parcely č. 932/1 v k. ú. N., která byla v trvalém bezplatném užívání S. I. (prvního předchůdce prvního žalovaného) do dne 24. 6. 1991, kdy se toto právo podle ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“), změnilo na nájemní vztah. Žalobce s prvním žalovaným uzavřel dne 26. 1. 1993 dohodu o vydání a převzetí lesních pozemků, na jejímž základě byl ukončen nájemní vztah ke dni 1. 2. 1993, a pozemky mu předal dne 24. 3. 1994. V mezidobí druhá žalovaná koupila od vlastnice sousedních pozemků V. K. část porostů na parcele č. 928 a po označení stromů vhodných k těžbě pracovníkem prvního žalovaného během března roku 1994 těžbu dřeva provedla. Protože první žalovaný již předtím vydal V. K. pozemek bez vytyčení hranic, teprve později se zjistilo, že druhá žalovaná zčásti těžila i na pozemku žalobce a neoprávněně tak získala dřevo v celkové hodnotě 29.532,- Kč, stanovené znaleckým posudkem Ing. J. C., znalce v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady pozemků a trvalých porostů, a v oboru lesní hospodářství, odvětví dříví a těžba dřeva. Soud dovodil, že první žalovaný za škodu podle § 420 odst. 1 obč. zák. žalobci neodpovídá, neboť jako nájemce jeho parcely neporušil právní povinnost vyplývající mu z ustanovení § 670 obč. zák. Působil totiž současně jako odborný správce lesa a při určování těžby označením jednotlivých stromů podle § 12 odst. 2 písm. e) zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, byl uveden V. K. v omyl při orientaci v hranicích pozemků. Protože první žalovaný svou činnost (nejenom povolenou, nýbrž i zákonem příkázanou) prováděl na základě prostorových, nikoliv katastrálních map, nezpůsobil škodu porušením právní povinnosti ani jako odborný správce lesa při stanovení těžby ani jako nájemce parcely č. 932/1. Právní povinnost podle názoru soudu neporušila ani druhá žalovaná, která vytěžila stromy správcem lesa k těžbě označené; neoprávněným vytěžením části lesního porostu na pozemku ve vlastnictví žalobce jí však na jeho úkor vzniklo bezdůvodné

obohacení podle § 451 a násl. obč. zák., jehož hodnotu je povinna žalobci vydat.

K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 20. 8. 1999, č. j. 7 Co 874/99-93, rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé změnil tak, že prvnímu žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil částku 27.000,- Kč s příslušenstvím, a to společně a nerozdílně s druhou žalovanou, které byla tato povinnost uložena odvoláním nenapadeným výrokem soudu prvního stupně, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Na základě skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně dospěl odvolací soud k závěru, že i první žalovaný odpovídá za škodu vzniklou žalobci pokácením porostů na pozemku č. 932/1, neboť při vydávání pozemků měl postupovat s větší mírou opatrnosti, aby některému z vlastníků nevydal pozemek o větší výměře, jak tomu bylo v případě V. K. Pokud by hranice dotčených lesů byly nejprve řádně zaměřeny a poté fyzicky vydávány původním vlastníkům, nemohlo by dojít k tomu, že odbornou správou lesa byly jako porosty vhodné ke skácení označeny i stromy na cizích pozemcích. První žalovaný tedy vydal žalobci jeho pozemek s částečně vykácenými porosty, čímž porušil povinnosti nájemce ve smyslu zákona o půdě i občanského zákoníku a spolu s druhým žalovaným tak naplnil předpoklady pro náhradu škody podle § 420 a násl. obč. zák. Výrok o společné a nerozdílné povinnosti obou žalovaných odůvodnil odvolací soud tím, že žalobci vznikla pouze jedna škoda.

První žalovaný v dovolání namítá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.]. Podle dovolatele se jeho pracovník při vyznačování těžby pohyboval na pozemku, který určila jako své vlastnictví V. K., přičemž v rámci odborné správy lesů podle § 12 odst. 2 písm. e) zákona č. 96/1977 Sb. měl za úkol pouze určit stromy vhodné k těžbě, nikoliv zjišťovat či kontrolovat vlastnické vztahy či hranice pozemků. První žalovaný nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že při vydávání pozemkových parcel restitucentům měl každou jednotlivou parcelu zaměřovat; restituční proces by při takovém postupu byl příliš zdlouhavý, a nelze mu proto vytýkat, že se v určitých případech spoléhal na znalosti vlastníků pozemků. Kromě toho nájemní poměr mezi účastníky podle dohody o vydání a převzetí lesních pozemků skončil ke dni 1. 2. 1993, tedy v době, kdy porost ještě stál, nikoliv až ke dni fyzického předání pozemků. První žalovaný proto nemůže nést odpovědnost za vykácení stromů v březnu 1994. Protože dovolatel není ve sporu pasivně legitimován, neboť nezpůsobil žalobci škodu ani neporušil povinnosti vyplývající z občanského zákoníku a zákona č. 229/1991 Sb., navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vzhledem k ustanovení části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů, (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 - dále jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř., bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), a po přezkoumání věci podle § 242 o.s.ř. dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tedy o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen.

V dané věci jde o právní posouzení nároku žalobce na náhradu škody spočívající v neoprávněném vytěžení dřeva z jeho pozemku v březnu 1994. Odvolací soud dovedl odpovědnost dovolatele za škodu podle § 420 odst. 1 obč. zák. a porušení jeho právní povinnosti spatřoval v tom, že vydal V. K. lesní pozemky, jejichž hranice s pozemkem žalobce nebyla řádně zaměřena, že následně jako odborný správce lesa k její žádosti označil za porosty vhodné k těžbě i stromy na pozemku žalobce a že jako nájemce pozemku vydal žalobci pozemky s částečně vykácenými porosty.

Závěr odvolacího soudu, že první žalovaný porušil právní povinnost vydáním pozemků jejich vlastníci V. K. bez vyměření vlastnických hranic, není správný. Ze skutkových zjištění vyplývá, že první žalovaný měl její lesní pozemky v nájmu založeném ustanovením § 22 odst. 1 písm. c) zákona o půdě a “vydával” je v

souvislosti s ukončením nájemního vztahu dohodou ze dne 1. 6. 1992. Žádné ustanovení zákona o půdě neukládá nájemci pozemku povinnost, aby při ukončení nájemního vztahu vyměřoval či vytyčoval jeho hranice, a takovou povinnost nelze dovodit ani z obecné úpravy práva nájmu podle občanského zákoníku. Je proto v první řadě povinností vlastníka, aby si po skončení nájemního vztahu k pozemkům v případě pochybností ověřil rozsah svého vlastnického práva tak, aby při disponování vlastním majetkem neporušil práva vlastníků jiných (§ 123, 124 a 126 obč. zák.).

Vzhledem k době, kdy škoda vznikla, je třeba jednání prvního žalovaného při odborné správě lesů posuzovat podle zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., účinném do 31. 12. 1995 (dále též jen „zákon o lesích“).

Podle § 1 zákona o lesích všechny lesy bez ohledu na velikost a správu (vlastnictví, užívání) musí být plánovitě obhospodařovány jako lesní fond tak, aby byla zajištěna co největší produkce jakostní dřevní hmoty, byly zabezpečovány a zlepšovány ostatní funkce lesů při dodržování trvalého působení účinků lesů a byly vytvářeny předpoklady pro racionalizaci lesního hospodářství. K tomu účelu slouží hospodářská úprava lesů, jejímž výsledkem jsou lesní hospodářské plány.

Podle § 12 odst. 1 zákona o lesích (výkon odborné správy lesů) v lesích, které nejsou ve správě nebo užívání státních organizací lesního hospodářství řízených ministerstvem nebo federálním ministerstvem národní obrany, se zabezpečuje odborná pomoc a dohled na hospodaření odbornou správou lesů. Podle odst. 2 písm. e) tohoto ustanovení úkolem odborné správy lesů je zejména vyznačovat těžbu a provádět výkup dříví. Podle odstavce 3 věty první tohoto ustanovení odbornou správu lesů vykonávají státní organizace lesního hospodářství řízené ministerstvem, pokud ji ministerstvo nesvěří jiné organizaci, popřípadě si ji nevyhradí.

Z této úpravy je zřejmé, že hospodaření v lesích a státní správa lesního hospodářství směřuje k tomu, aby byly udržovány a zlepšovány všechny funkce lesů, včetně produkce dřevní hmoty, a to bez ohledu na právní režim jednotlivých lesů, resp. lesních pozemků. Smyslem odborné správy lesů, jejíž součástí je i oprávnění určovat jednotlivé stromy vhodné k těžbě, je (jak vyplývá již z označení této činnosti) vyloučit živelnou těžbu dřevní hmoty a regulovat ji podle lesních hospodářských plánů (plánů lesní výroby) tak, aby probíhala v souladu s odbornými přístupy a poznatky ohledně vytváření a udržování funkcí lesa, jeho obnovy apod. Výkon odborné správy při určování těžby má proto odborný základ v uvedených kritériích a není jeho účelem, aby řešil vlastnické právní vztahy či přihlížel k vlastnickým vztahům k posuzovaným porostům či pozemkům, na nichž se nacházejí. Označení stromů vhodných k těžbě nezbavuje vlastníka lesního pozemku povinnosti respektovat vlastnické právo jiného a neopravňuje jej disponovat či těžit porosty ze sousedního pozemku.

Není pochyb o tom, že v předmětné době první žalovaný vykonával ve vztahu k lesním porostům na pozemcích žalobce i jeho sousedů odbornou správu lesů podle § 12 zákona o lesích. Jestliže jeho pracovník k žádosti vlastnice sousedního pozemku o vyznačení těžby označil za stromy vhodné k těžbě kromě stromů nacházejících se na jejích pozemcích též stromy na pozemcích žalobce, nepostupoval v rozporu s tímto ustanovením, pokud respektoval zmíněná kritéria výkonu odborné správy. Žalobce v řízení netvrdil ani neprokazoval, že by první žalovaný při výběru vhodných stromů k těžbě nerespektoval lesní hospodářský plán nebo že by jinak odborně pochybil z hlediska udržování funkcí lesa; nelze proto dovodit, že by první žalovaný porušil právní povinnost plynoucí mu z ustanovení § 12 odst. 2 písm. e) zákona o lesích.

Podle § 670 odst. 1 obč. zák. nájemce je povinen pečovat o to, aby na věci nevznikla škoda.

Podle § 682 obč. zák. skončí-li nájem, je nájemce povinen vrátit pronajatou věc ve stavu odpovídajícím sjednanému způsobu užívání věci; nebyl-li způsob užívání výslovně smluven, ve stavu, v jakém ji převzal, s přihlédnutím k obvyklému opotřebení.

Odvolacímu soudu je třeba přisvědčit, že občanský zákoník zakládá povinnost nájemce počínat si tak, aby nedošlo ke škodě na pronajaté věci. Tato povinnost se v obecné rovině vztahuje i na případy práva nájmu založeného ustanovením § 22 odst. 1 zákona o půdě. Kromě toho zákon o půdě ve speciálních ustanoveních upravujících poměry při ukončení nájemního vztahu k lesním pozemkům (§ 24) řeší náhrady za odlišný stav trvalých porostů ke dni vzniku užívacího práva a zániku práva nájmu. Odpovědnost nájemce za stav

pronajaté věci se podle obou těchto předpisů pojmově časově váže na dobu, po kterou trvá nájemní vztah; za škodu, která vznikla na věci po skončení nájemního vztahu bývalý nájemce podle citovaných ustanovení neodpovídá, nejde-li o jeho obecnou odpovědnost za jím zaviněné protiprávní jednání.

V posuzovaném případě bylo zjištěno (skutkový stav věci nebyl dovoláním napaden a nepodléhá tedy dovolacímu přezkumu), že druhá žalovaná provedla těžbu dřeva z pozemku žalobce během března 1994, zatímco nájemní vztah prvního žalovaného k pozemkům žalobce skončil ke dni 1. 2. 1993 na základě dohody o vydání a převzetí lesních pozemků ze dne 26. 1. 1993. Z toho je zřejmé, že těžba na pozemku žalobce byla provedena až po skončení nájemního vztahu mezi účastníky, tedy v době, kdy první žalovaný jako nájemce již za škodu vzniklou na pozemcích či porostech žalobce neodpovídal ani podle občanského zákoníku ani podle zákona o půdě. Není proto správný závěr odvolacího soudu, že dovolatel porušil ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. právní povinnost nájemce pozemku.

Kromě toho nelze přehlédnout, že odvolací soud, který rozhodl o platební povinnosti obou žalovaných společně a nerozdílně, nevzal v úvahu, že druhé žalované byla rozsudkem soudu prvního stupně pravomocně uložena povinnost zaplatit žalobci částku 27.000,- Kč s příslušenstvím z titulu bezdůvodného obohacení, nikoliv z titulu náhrady škody. Platná právní úprava zakotvená v ustanovení § 511 odst. 1 obč. zák. připouští solidaritu pouze v těch případech, kdy je právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, účastníky dohodnuto, nebo vyplývá-li z povahy plnění, že více dlužníků má témuž věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně. V ustanoveních občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení není upravena možnost založit solidární povinnost soudním výrokem. Ustanovení § 438 odst. 1 obč. zák. pak obsahuje úpravu společné odpovědnosti více škůdců za škodu, a nelze proto ve výroku rozhodnutí na jeho základě stanovit povinnost škůdce plnit solidárně s bezdůvodně obohaceným.

Ze všech těchto důvodů vyplývá, že závěr odvolacího soudu o porušení právní povinnosti ze strany prvního žalovaného není správný a že tedy dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. je naplněn; Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu v dovoláním dotčených výročí zrušil (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř.) a vrátil věc v tomto rozsahu Krajskému soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně 28. února 2002

JUDr. Petr Vojtek, v. r.

předseda senátu